

Haziran 2021

Yıl: 5 Sayı: 1 ss. 90-102

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 07.02.2021

Kabul Tarihi: 03.03.2021

ISSN: 2619-9408

June 2021

Volume: 5 Issue: 1 pp. 90-102

Article Type: Research Article

Submitted: 07.02.2021

Accepted: 03.03.2021

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARI İLE İLGİLİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ANALİZİ

Sedat MADEN*

Öz

Araştırmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağı, Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi'nde belirli anahtar kavramlara göre taramalar yapılarak oluşturulmuştur. Veri kaynağındaki tezler için Yayın Sınıflama Formu kullanılmıştır. Veriler betimsel içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik 37 farklı üniversitede 155 lisansüstü tezin hazırlandığı tespit edilmiştir. Bunların 139'u yüksek lisans, 16'sı doktora tezidir. Konuyla ilgili ilk tez 1995 yılında İstanbul Üniversitesi'nde ve en fazla tez çalışması da yine aynı üniversitede tamamlanmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarıyla ilgili en fazla tez 2019 yılında hazırlanmıştır. İncelenen tezlerde daha çok kültür aktarımı konusunun işlendiği, bunu takiben söz varlığını zenginleştirme ve metin konularının geldiği görülmüştür. Nitel araştırma yönteminin ve A1-A2 düzeyi ders kitaplarının daha fazla tercih edildiği de ulaşılan sonuçlar arasındadır.

Anahtar Sözcükler: Yabancı dil, Türkçe, ders kitabı, lisansüstü, tez, eğilim.

Analysis of Postgraduate Theses Related to Textbooks on Teaching Turkish as a Foreign Language

Abstract

The aim of the study is to determine the research tendencies of postgraduate theses related to the textbooks on teaching Turkish as a foreign language. For this purpose, document analysis, one of the qualitative research designs, was used in the study. The data source of the research was created by scanning in the Council of Higher Education Thesis Center according to certain key concepts. Publication Classification Form was used for theses in the data source. The data were analyzed with the descriptive content analysis method. As a result of the research, it was determined that 155 postgraduate theses were prepared in 37 different universities for the textbooks of teaching Turkish as a foreign language. 139 of them are master thesis, 16 of them are doctoral dissertations. The first thesis on the subject was completed in Istanbul University in 1995 and most of the thesis was completed at the same university. The most theses related to teaching Turkish as a foreign language coursebooks was prepared in 2019. It was seen that in the theses examined, the subject of culture transfer was mostly covered, followed by vocabulary enrichment and texts. It is also among the results that qualitative research method and A1-A2 level textbooks are preferred more.

Keywords: Foreign language, Turkish, textbook, postgraduate, thesis, tendency.

* Doç. Dr., Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı. sedat.maden@giresun.edu.tr, Orcid: 0000-0002-8024-8182

Giriş

Türkçe, bir dünya dilidir. Dünyanın en çok konuşulan dilleri arasındadır. Bu özelliği ile Türkçe 1000 yılı aşkın süredir yabancı dil olarak öğretilmektedir. Kâşgarlı Mahmud'un (1074) *Dîvânu Lugâti't Türk* adlı Araplara Türkçe öğretmek ve Türkçenin Arapça kadar zengin bir dil olduğunu kanıtlamak amacıyla kaleme aldığı eseri, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için bir başlangıç noktası olmuştur. Başlangıç olarak kabul edilen bu tarihî eserden sonra hem Türkler hem de yabancılar tarafından Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi önemsenmiş, eserler verilmiş ve örgün eğitimin konusu hâline gelmiştir. Günümüzde Türkçe hem yurt içinde hem de yurt dışında özel ve resmî kuruluşlar tarafından yabancı dil olarak öğretilmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde; dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerini geliştirerek yabancıların Türkçe anlama ve anlatma kabiliyeti kazanmaları amaçlanmaktadır. Bunu yaparken uluslararası ölçütlere göre hareket edilmekte ve Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR, 2001) temel alınmaktadır. Yine Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı (TYDOÖP, 2020) da bugün yabancılarla Türkçe öğretimi için genel çerçeveyi çizmektedir. Programda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde “eylem odaklı yaklaşım temelinde; işlevsel, iletişimsel, sarmal, tematik, beceri ve görev odaklı bir bakış açısı” (TYDOÖP, 2020, s.23) esas alınmıştır. Dolayısıyla Türkçe öğretiminde öğrencinin ilgi ve gereksinimlerine göre dilin iletişim bağlamındaki kullanımına hizmet edecek öğrenme-öğretme etkinlikleri yapılmalıdır. Bunun için öğretim sürecinde başvurulacak yöntem ve materyallere büyük görev düşmektedir. Özellikle dil öğretiminde sıklıkla başvuru planlama, rehberlik, kaynak olma ve tekrarlama gibi üstünlükler sunan ders kitapları bu süreçte etkili olmaktadır. Ders kitapları; amaçlara göre dersi planlama, içeriği düzenli biçimde sunma, alıştırmaya yapma, ölçme-değerlendirme ile kontrolü sağlama yönleri ile hem öğretmene hem öğrenciye yardımcı olan bir öğretim materyalidir. Cunningsworth'e (1995, s.7) göre, ders kitapları öğrencinin ihtiyaçlarına cevap veren ve amaçlara ulaşılması için yararlanılan bir kaynaktır. “Ders kitapları, eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere öğrencinin öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden öğretim materyallerinden biri, hatta birçok durumda tek öğretim materyalidir” (Halis, 2002, s.51). Yine ders kitapları içerdiği örnek metinlerle dil öğretimini iletişim bağlamlarında kullanmayı öğrenciye kavratmaktadır. Karababa (2009) ve Hasırcı'ya (2019) göre de, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde en çok kullanılan araç-gereçlerin başında ders kitapları gelmektedir.

Dil öğretiminde metinler çok önemlidir. Hem ana dili hem de yabancı dil olarak “Türkçe öğretimi büyük ölçüde kitaplara dolayısıyla metinlere dayalıdır. Çünkü okumanın, inceleyerek yazmanın hatta örnek okumalardan hareket edilirse dinleme eğitiminin dahi ana malzemesi ders kitaplarıdır.” (Özbay, 2006, s.170). Dil öğretimi aynı zamanda bir kültür aktarım sürecidir. Bu nedenle, yabancılarla Türkçe öğretiminde kültür aktarımının sağlanması dil becerilerinin geliştirilmesi için zorunludur. Başkan ve Ustabulut'a (2020) göre Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ses, şekil ve cümle özellikleri ile birlikte sosyal ve kültürel farklılıklar da etkilidir. Kültürel farklılıklardan kaynaklanacak sorunları ortadan kaldırmak için öğretim sürecinde Türk kültürünün tanıtılmasına ihtiyaç vardır. Türkçe ile birlikte Türk kültürünün de yabancılarla öğretiminde ders kitaplarında yer alan seçkin edebî metinlerden yararlanılır. Bahsedilen işlevlerinden dolayı, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarının biçimsel görünümünün, metinlerinin, etkinliklerinin, dil ve anlatım özelliklerinin bilimsel araştırmalarla ortaya konulmuş ilkelere göre düzenlenmesi gerekmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitapları, Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde belirlenmiş olan dil yeterlik düzeylerine göre hazırlanmaktadır. Buna göre öğretim sürecinde A1-A2, B1-B2, C1-C2 düzeyi Türkçe ders kitapları kullanılmaktadır. “Yabancılarla Türkçe öğretimi ders kitapları düzeye uygun metinler, görseller, etkinlikler ve ölçme araçları ile

donatılmalıdır. Yine Türkçe öğretiminde kullanılacak ders kitaplarındaki metin ve etkinlikler dil becerilerine ilişkin belirlenmiş kazanımlara ulaştırarak biçimde düzenlenmelidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitapları hazırlanırken Türkçe ses ve yapı özellikleri, sözcüklerin söyleyiş ve yazılış kuralları, söz varlığının doğru kullanımı, dil becerilerinin kültürel bağlam içinde verilmesine dikkat edilmelidir” (Maden ve Maden, 2019, s.207). Nitekim yabancılara Türkçe öğretiminde düzeye görelik, kolaydan zora ve yakından uzağa gitme ilkeleri esas alınmakta, içeriğin ve metinlerin düzenlenmesinde ise sarmal ve tematik yaklaşım benimsenmektedir. Öğretim teknolojilerinde yaşanan bilgisayar ve internete bağlı değişim derslerde kullanılan materyalleri de etkilemektedir. Ancak ders kitabı öğretim sürecinde başvurulan materyaller arasında hâlen ilk sıradadır (Özbay, 2003; Başaran, 2003; Akkaya, 2013; Aydın, 2013; Coşkun, 2014; Babayigit, 2019; Maden, 2020). Bugün yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde birçok farklı ders kitabı kullanılabilir. *Yeni Hitit, Yedi İklim, İstanbul, İzmir, Türkçe Öğreniyorum, Türkçe Öğreniyoruz, Yabancı Dilim Türkçe, Türkçeye Yolculuk* öğretim setleri gibi.

Alanyazında yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik araştırmaları konu alan çeşitli çalışmalara rastlanmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yayınlanmış olan bilimsel çalışmalar içeren kaynakça denemeleri (Mert, 2002; Erdem, 2009; Kahrıman ve diğerleri, 2013; Göçer ve diğ., 2016) akademik araştırmalara katkı sunmaktadır. Bunlarla birlikte, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik bilimsel makaleleri bütüncül bir bakış açısıyla inceleyen çalışmalar da bulunmaktadır: Erdem ve arkadaşlarının (2015) alanla ilgili makalelerin anahtar sözcüklerini analiz ettiği, Biçer’in (2017) 2010-2016 yılları arasında yayınlanmış olan makalelerin eğilimlerini incelediği, Çevirme ve Koçak’ın (2018) 2015-2017 yılları arasında yayınlanmış yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili makaleleri değerlendirdiği çalışmalara alanyazından ulaşılabilmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik lisansüstü düzeyde hazırlanmış olan tezleri bütüncül bir bakış açısıyla inceleyen çalışmalara da ulaşılabilmektedir: Büyükikiz’in (2014) 1981-2012 yılları arasında hazırlanan yabancılara Türkçe öğretimine yönelik lisansüstü tezleri incelediği çalışması ile Ercan’ın (2014) 1989-2013 yılları arasındaki tezleri analizi, Küçük ve Kaya’nın (2018) 2010-2017 yılları arasındaki alanla ilgili tezlerin anahtar sözcüklerine dair analizi, Türkben’in (2018) 1985-2017 yılları arasında hazırlanan alanla ilgili tezleri değerlendiği ve Çelebi ve arkadaşlarının (2019) 2009-2019 yılları arasında tamamlanmış olan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlere yönelik analiz çalışmaları burada örnek verilebilir. Alanyazından hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik lisansüstü tezleri bütüncül bir bakış açısıyla ele alan araştırmalara ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarını konu alan ve farklı özelliklerini inceleyen lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerini ortaya koyan bir çalışmanın ilgili alana katkı sunacağı öngörülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır: Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
- 2) Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik tezlerin türüne göre dağılımı nasıldır?
- 3) Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- 4) Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik tezlerin konularına göre dağılımı nasıldır?

- 5) Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik tezlerin araştırma yöntem ve desenlerine göre dağılımı nasıldır?
- 6) Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik tezlerin örneklem düzeyine göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırma amacına yönelik olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Doküman incelemesi veya analizi, Karasar (2015)'ın Best (1959) ve Rummel'den (1968) aktardığına göre, konuyla ilgili mevcut belge ve kayıtların veri kaynağı olduğu araştırma tekniğidir. Karasar'a göre doküman incelemesi, genel tarama ve içerik analizi şeklinde iki farklı türde gerçekleştirilmektedir. İçerik çözümlenmeleri araştırılan konuyla ilgili kayıt ve belgelerin belirli özelliklerinin tespiti ve sayısallaştırılarak analizini kapsar. İçerik analizi, "belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir" (Büyüköztürk ve diğ. 2013, s.250). "İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır." (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.227). Dolayısıyla içerik analizi, belirli bir alanda yapılmış çalışmaları incelemeye ve alanyazını değerlendirmeye yöneliktir. İçerik analizi araştırmaları üçe ayrılır: Meta-analiz, meta sentez (tematik) ve betimsel içerik analizi (Çalık ve Sözbilir, 2014). Bu araştırma, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik tezlerin araştırma eğilimlerini belirlemeye yöneliktir. Bu nedenle betimsel içerik analizine uygun bir süreç izlenmiştir. Çalık ve Sözbilir'e (2014, s.34) göre, betimsel içerik analizi "belirli bir konu üzerinde yapılan çalışmaların ele alınıp eğilimlerinin ve araştırma sonuçlarının tanımlayıcı bir boyutta değerlendirilmesini içeren sistematik çalışmalardır."

Veri Kaynağı

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarına yönelik hazırlanmış lisansüstü tezler araştırmanın veri kaynağını oluşturmaktadır. Veri kaynağı oluşturulurken yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik hazırlanmış ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Tez Merkezi'nde yer alan lisansüstü tezler taranmıştır. Ana dili olarak Türkçe öğretiminde ilkökul ve ortaokul düzeyinde kullanılan ders kitapları kapsam dışında tutulmuştur. Buna uygun olarak veri kaynağında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde kullanılan ders kitaplarına yönelik tezler yer almıştır.

Veri kaynağı, YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde belirli anahtar kavramlara göre taramalar yapılarak tespit edilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusunda çalışmaları olan alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda belirlenen; *yabancılara/yabancılar için Türkçe ders kitapları / kitabı, Türkçe öğretim seti, Türkçe seti, yabancı dil olarak / yabancılar için Türkçe* anahtar kavramları ile tarama yapılmıştır. Anahtar kavramlar dışında sadece yaygın kullanıma sahip olan öğretim setlerinin adlarıyla tezler taranmıştır. Belirlenen anahtar kavramlar kullanılarak Ulusal Tez Merkezi'nde 09.05.2020 ile 25.01.2021 tarihleri arasında farklı dönemlerde taramalar gerçekleştirilmiştir. Tarama sürecinde 31 Aralık 2020'ye kadar hazırlanmış, erişime açık olan ve izinli olmayan tezler dikkate alınmıştır. Tarama sonucunda, Ulusal Tez Merkezi'nde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarıyla ilgili 151 izinli ve 4 de erişim izni olmayan teze ulaşılmıştır. Ulaşılan tezlerin elektronik dokümanlarına erişilmiştir. Bununla birlikte yayınlanma izni olmayan tezler için tez veritabanındaki tanıtıcı bilgiler ve

özetten yararlanılmıştır. Belirlenen ölçütler doğrultusunda araştırmanın veri kaynağında 155 lisansüstü tez yer almıştır.

Veri Toplama Aracı

Veri kaynağına alınan tezlere ilişkin bilgileri toplamak ve kaydetmek için yayın sınıflama formu kullanılmıştır. Form araştırma amaç ve alt problemlerine uygun olarak bölümlere ayrılmıştır. Tez sınıflama formu veri kaynağındaki tezlerin hazırlandığı yıl, üniversite, tür, konu, yöntem ve desen, örneklem düzeyi olmak üzere altı bölümden oluşmaktadır. *Tez Sınıflama Formunun* geçerliliğini sağlamak için yabancı dil olarak Türkçe öğretimiyle ilgili çalışmaları olan 3 Türkçe eğitimi alanı uzmanlarından görüş alınmıştır. Alan uzmanları formun araştırmanın veri kaynağındaki tezleri sınıflandırma yeterli olacağı yönünde olmuştur. Bunu takiben rastgele seçilen 10 tez üzerinde taslak form pilot olarak uygulanmıştır. Pilot uygulama sonrası formun güvenilirliğini test etmek için 2 değerlendirici arasındaki tutarlılığa (görüş birliği + görüş ayrılığı) bakılmıştır. Değerlendiricilerin sınıflamaya dair ayrılıklarını tespit etmek için formlar araştırmacı dışında bir Türkçe uzmanı tarafından karşılaştırılmıştır. Yapılan işlemler sonrasında formun toplanan veriyi sınıflandırmada yeterli olacağı görülmüş ve veriler analiz edilmiştir.

Verilerin Analizi

Veri kaynağına alınan tezler, betimsel içerik analizi yöntemi ile analize tabi tutulmuştur. İçerik analizi verilerin kodlanması, sınıflanması ve tanımlanmasına dayanan aşamalar izlenerek gerçekleşir (Glesne, 2012). Betimsel içerik analizinde de bu süreçler izlenir. Bu aşamalara uygun olarak veri kaynağındaki tezler üzerinde yapılan analiz sonucunda; tezlerin belirli özellikleri ve ortaklıkları tanımlanmaya çalışılmıştır. Veri analiz sürecinde her bir tez yıl, üniversite, tür, konu, yöntem ve deseni, örnekleme şeklinde alt problemlere göre sınıflandırılmıştır. Veriler SPSS 16.0 programı kullanılarak kodlanmıştır. Analiz sürecinde ilk olarak tezin künyesine (adı, yazarı, yayımlandığı yıl, üniversite vb.) dair veri girişi yapılmış daha sonra tür, konu, yöntem, örneklem düzeyi tespit edilmiştir. Veri analizi sürecinde bazı tezlerde yöntem hakkında bilgiye yer verilmediği görülmüştür. Yöntem bilgisi olmayan tezler ‘Belirtilmemiş’ şeklinde kodlanmıştır. Bir kısım tezlerde ise yöntem konusunda farklı terimler kullanıldığı tespit edilmiş ve bunlara dair uzman görüşü alınarak ortak kullanıma gidilmiştir. Veriler bu işlemler doğrultusunda kodlanmıştır. SPSS’ye kodlanan veriler betimsel analiz tekniklerinden frekans yardımıyla yorumlanmıştır.

Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe (YDOT) öğretimi ders kitapları ile ilgili 151’i izinli, 4’ü izinsiz olmak üzere 155 farklı tezin hazırlandığı tespit edilmiştir. Veri kaynağındaki tezlerden erişim izni olmayan çalışmalar sadece yıl, tür ve üniversite başlıkları altında; izinli olan 151 tez ise tüm alt başlıklarda analiz edilmiştir. Alt problemlere dair ulaşılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Yayınlanma Yılına İlişkin Bulgular

YDOT ders kitapları ilgili tezlerin yayınlanma yıllarına ilişkin dağılım Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1. *YDOT ders kitapları ile ilgili tezlerin yıllara göre dağılımı*

Yıl	f
1995	2
1996	2
2007	3
2008	1
2009	1
2010	6
2011	5

2012	1
2013	4
2014	4
2015	13
2016	9
2017	13
2018	22
2019	47
2020	22
Toplam	155

Tablo 1’de YDOT ders kitapları ile ilgili tezlerin yayınlanma yıllarına ilişkin dağılım görülmektedir. Bulgulara göre ilk 2 tezin 1995 yılında İstanbul Üniversitesi’nde hazırlandığı belirlenmiştir. Yayın yıllarına göre en fazla tezin 2019 ($f=47$) yılında hazırlandığı görülmektedir. Bunu 2018 ($f=22$) ve 2020 ($f=22$) yıllarının takip ettiği, 2015 ve 2017 yıllarında da konuyla ilgili tezlerin daha fazla ($f=13$) hazırlandığı anlaşılmaktadır. 2015’ten sonra, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları ile ilgili 9’un üstünde, önceki yıllarda ise 1 ile 6 arasında tezin hazırlandığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, son yıllarda YDOT ders kitapları ile ilgili tez çalışmalarında önemli bir artış olduğunu göstermektedir.

Tez Türüne İlişkin Bulgular

YDOT ders kitapları ilgili tezlerin türlerine ilişkin dağılım Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2. YDOT Ders kitapları ile ilgili tezlerin türe göre dağılımı

<i>Tür</i>	<i>f</i>
Yüksek Lisans	139
Doktora	16
Toplam	155

Tablo 2’de YDOT ders kitapları ile ilgili tezlerin 139’unun yüksek lisans, 16’sının doktora türünde olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre, ders kitapları ile ilgili tezlerin çoğunluğu yüksek lisans düzeyinde hazırlanmıştır.

Tezlerin Hazırlandığı Üniversitelere İlişkin Bulgular

YDOT ders kitapları ile ilgili tezlerin hazırlandığı üniversitelere ilişkin dağılım Tablo 3’te gösterilmiştir:

Tablo 3. YDOT ders kitapları ile ilgili tezlerin üniversitelere göre dağılımı

<i>Üniversiteler</i>	<i>f</i>
1. Akdeniz Üniversitesi	4
2. Adıyaman Üniversitesi	1
3. Ankara Üniversitesi	8
4. Atatürk Üniversitesi	1
5. Afyon Kocatepe Üniversitesi	1
6. Başkent Üniversitesi	2
7. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2
8. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1
9. Bursa Uludağ Üniversitesi	1
10. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	9
11. Çag Üniversitesi	1
12. Çukurova Üniversitesi	2
13. Dicle Üniversitesi	1
14. Dokuz Eylül Üniversitesi	5
15. Erciyes Üniversitesi	1
16. Fırat Üniversitesi	2

17. Gazi Üniversitesi	12
18. Gaziantep Üniversitesi	3
19. Giresun Üniversitesi	1
20. Hacettepe Üniversitesi	15
21. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	3
22. İnönü Üniversitesi	1
23. İstanbul Üniversitesi	28
24. Karadeniz Teknik Üniversitesi	2
25. Kırıkkale Üniversitesi	1
26. Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi	3
27. Marmara Üniversitesi	2
28. Mersin Üniversitesi	1
29. Mevlana Üniversitesi	1
30. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1
31. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	13
32. Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2
33. Sakarya Üniversitesi	5
34. Selçuk Üniversitesi	1
35. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	9
36. Yıldız Teknik Üniversitesi	5
37. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	4
Toplam	155

Tablo 3'te YDOT ders kitapları ile ilgili 37 farklı üniversitede tez hazırlandığı görülmektedir. Bulgulara göre, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarıyla ilgili en fazla tez *İstanbul Üniversitesi*'nde ($f=28$) hazırlanmıştır. *İstanbul Üniversitesi*'nden sonra *Hacettepe* ($f=15$), *Nevşehir Hacı Bektaş Veli* ($f=13$) ve *Gazi* ($f=12$) Üniversiteleri gelmektedir. *Ankara*, *Çanakkale Onsekiz Mart* ve *Tokat Gaziosmanpaşa* Üniversitelerinde 8 ve üzeri sayıda tez hazırlandığı anlaşılmaktadır. Bunların dışında kalan 30 üniversitede ise yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarıyla ilgili 1 ile 5 arasında tez çalışması yapılmıştır. Bu bulgu, Türkçe eğitimi ve yabancılara Türkçe öğretimi programları bakımından genel itibarıyla daha eski ve köklü bir geçmişe sahip olan üniversitelerde konuyla ilgili lisansüstü çalışmaların daha çok yapıldığını göstermektedir. Ancak yeni kurulmuş bazı üniversitelerde de lisansüstü düzeyde YDOT ders kitaplarına dair bir eğilimin olduğu söylenebilir.

Tezlerin Konu Alanlarına İlişkin Bulgular

YDOT ders kitapları ile ilgili tezlerin konu alanlarına ilişkin dağılım Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 4. *YDOT ders kitapları ile ilgili tezlerin konularına göre dağılımı*

<i>Konu</i>	<i>f</i>
Kültür Aktarımı	24
Söz Varlığı Unsurları	20
Metin (Seçim-Uyarlama-Öneri)	19
Dil Bilgisi	17
Sözcük Öğretimi	16
Genel Değerlendirme (Biçim-İçerik)	7
Yaklaşım-Kuram-Yöntem-Strateji	7
Konuşma	6
Yazma	6
Yabancı dil kitapları ile karşılaştırma	4
Görsel	4
Avrupa Birliği Diller için Ortak Başvuru Metni'ne Uygunluk	4
Etkinlikler	4
Okuma	3
Değerler Eğitimi	3

Dinleme	3
Ölçme Değerlendirme	3
Metinsellik Ölçütleri	1
Toplam	151

Tablo 4'te yabancı dil olarak Türkçe ders kitapları ile ilgili tezlerin konu dağılımı görülmektedir. Bulgulara göre, YDOT ders kitapları üzerine hazırlanan tezlerin daha çok *kültür aktarımını* konu aldığı ($f=24$), ardından *söz varlığı unsurlarının tespiti* ($f=20$) ile *sözcük öğretiminin* ($f=16$) geldiği anlaşılmaktadır. *Söz varlığı unsurları* ile *sözcük öğretimine* yönelik tezler birlikte değerlendirildiğinde söz varlığını zenginleştirme ($f=36$) konu alanı öne çıkmaktadır. Daha sonra *metin seçimi* ve ders kitapları için seçkin edebî öneriler sunmayı konu alan tezler ($f=19$) gelmektedir. Bunları *dil bilgisi* özellikleri ile öğretimine dair tezler ($f=17$) takip etmektedir. Ders kitaplarını *biçim ve içerik açısından değerlendirmeyi*; *yaklaşım-yöntem-stratejiler açısından incelemeyi*; *dil becerilerine (konuşma, yazma, okuma, dinleme)* ve *AB Ortak Başvuru Metni'ne uygunluğunu*; *yabancı dil ders kitapları ile karşılaştırmayı* ayrıca kitapların *görseller, etkinlikler, ölçme-değerlendirme, değerler eğitimi* gibi özelliklerini konu alan 3 ile 7 arasında tezin olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte ders kitaplarının metinsellik ölçütlerine uygunluk durumunu bir tezin konu aldığına dair bulgulara ulaşılmıştır.

Bu bulgu, yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarıyla ilgili tezlerde söz varlığını zenginleştirme, kültür aktarımı ve metin unsurlarının daha fazla önemsedğini, dil bilgisinin de tezlerde tercih edilen konulardan olduğunu göstermektedir.

Tezlerin Araştırma Yöntemlerine İlişkin Bulgular

YDOT ders kitapları ile ilgili tezlerin araştırma yöntem ve desenlerine ilişkin dağılım Tablo 5'te gösterilmiştir:

Tablo 5. YDOT ders kitapları ile ilgili tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı

Araştırma Yöntemi	Desen	f
Nicel	Deneysel	3
	Deneysel	2
	Olmayan	Ara Toplam
Nitel	Fenomenoloji	6
	Durum Çalışması	10
	Söylem Analizi	1
	Kuram Oluşturma (Gömülü Teori)	1
	Eylem (Aksiyon) Araştırması	1
	Doküman İncelemesi	95
	Ara Toplam	114
Nicel + Nitel	Karma	7
	Alan Araştırması (Derlem, Karşıtsal Çözümleme)	2
	Belirtilmemiş	23
	Toplam	151

Tablo 5'te yabancı dil olarak Türkçe ders kitapları ile ilgili tezlerde kullanılan araştırma yöntem ve desenleri görülmektedir. Tabloya göre, YDOT ders kitapları ile ilgili tezlerin 23'ünde araştırma yöntemine dair bilgi yer almamaktadır. Yöntem ve desen bilgisi verilen tezlerden 114'ü nitel, 5'i nicel ve 7'si de karma yöntemle hazırlanmıştır. Bulgulara göre YDOT ders kitapları ile ilgili tezlerde nitel araştırma desenlerinden çoğunlukla doküman incelemesi ($f=95$) daha sonra durum

çalışması ($f=10$) ve fenomenoloji/olgubilim ($f=6$) tercih edilmiştir. Nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen tez çalışmaları arasında söylem analizi, kuram oluşturma ve eylem araştırması desenlerini kullanan birer çalışma da yer almaktadır. Nicel araştırma desenlerinden deneysel ($f=3$) ve tarama ($f=2$) tercih edilmiştir. Bunlarla birlikte 2 tezin alan araştırması şeklinde hazırlandığı anlaşılmaktadır. Bu bulgu, yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarına yönelik tezlerde kitapların farklı yönleriyle var olan durumunun betimlenmesine çalışıldığını, bunun için de doküman incelemesi / analizinden yararlandığını göstermektedir. Ayrıca ders kitaplarının özelliklerini ve uygulama ortamındaki durumunu tespit etmek için fenomenoloji ve daha geniş örneklerde ise taramanın tercih edildiği, kitapları geliştirmek için ise deneysel deneme, durum çalışması ve eylem araştırmasından yararlandığı da söylenebilir.

Tezlerin Örneklem Özelliklerine İlişkin Bulgular

YDOT ders kitapları ile ilgili tezlerde kitapların kullanıldığı AB Diller için Ortak Başvuru Metni'nde açıklanan dil yeterlik düzeyleri örneklem özellikleri için esas alınmıştır. Tezlerin örneklem düzeylerine ilişkin dağılım Tablo 6'da gösterilmiştir:

Tablo 6. *YDOT ders kitapları ile ilgili tezlerin örneklem düzeyine göre dağılımı*

Düzyey	A-1	A-2	B-1	B-2	C-1	C-2	Belirtilmemiş
<i>f</i>	103	101	91	76	67	21	6

Tablo 6'da yabancı dil olarak Türkçe ders kitapları ile ilgili tezlerin örneklem olarak tercih ettiği dil düzeyleri görülmektedir. Bulgulara göre, tezlerde en fazla A1 düzeyi ($f=103$) ve A2 düzeyi ($f=101$) Türkçe ders kitapları incelenmiştir. B1, B2 ve C1 düzeyi ders kitapları da sırayla tercih edilen materyaller olarak görülmektedir. En az C2 düzeyi Türkçe ders kitabı araştırılmıştır. Bunların yanında sadece A1 düzeyi kitapları örneklem alan 6, A2 düzeyini 5, B1 düzeyini 14, B2 düzeyini 4, C1 düzeyini 7 tezin yapıldığı, diğer tezlerde birden fazla düzey kitabının örneklem olarak tercih edildiği tespit edilmiştir. Bu bulgu, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarından daha çok temel ve orta düzeyde denk gelen kitapların araştırmalarda örneklem alındığını göstermektedir.

Sonuç ve Tartışma

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik yurt içi ve dışında giderek artan bir talep ve ilgi söz konusudur. Bu durum eğitim-öğretim faaliyetlerine yönelik akademik araştırmaların artmasını, öğretim sürecinde kullanılan yöntem ve materyallerin çeşitlenmesini beraberinde getirmektedir. Ders kitapları bu kapsamda yenilenmekte, çeşitlenmekte ve bilimsel araştırmalara konu olmaktadır. Bu bağlamda, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerini belirlemeyi amaçlayan araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırma kapsamında, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik 37 farklı üniversitede 4'ü izinsiz olmak üzere toplam 155 tezin hazırlandığı tespit edilmiştir. Bu tezlerden 139'unun yüksek lisans, 16'sının ise doktora düzeyinde olduğu ve ilk tezlerin 1995 yılında İstanbul Üniversitesi'nde tamamlandığı görülmüştür. Biçer'in (2017) 2016 yılına kadar yayınlanmış olan YDOT öğretimine yönelik makalelere dair araştırmasında en fazla incelenen konunun materyal ve ders kitabı olması ($f=43$), Türkben'in (2018) YDOT tezleri ile ilgili çalışmasında ise 2017 yılına kadar ders kitaplarına yönelik 57 tezin tespit edilmesi ulaşılan sonuçları desteklemektedir. Konuyla ilgili en fazla tez çalışmasının 2019 ($f=47$) yılında gerçekleştirildiği, ardından 2020, 2018, 2017 ve 2015 yıllarında

tezlerde konunun incelendiği belirlenmiştir. 2015 yılından sonra YDOT ders kitaplarının tezlerde daha çok yer aldığı ve son yıllarda artış eğiliminin gözlemlendiği söylenebilir. Çelebi ve arkadaşları (2019) ile Küçük ve Kaya'nın (2018) YDOT öğretimi tezleriyle ilgili çalışmalarında da 2015 yılından sonra bu alandaki tezlerde artış gözlenmiştir. YDOT ders kitaplarına yönelik ilk tezin yanında en fazla tezin de İstanbul Üniversitesi'nde ($f=24$) hazırlanması dikkat çekmektedir. İstanbul Üniversitesi'nden sonra Hacettepe, Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve Gazi Üniversiteleri gelmektedir. Gazi ve İstanbul Üniversitelerine dair sonuçlar alanyazındaki ilgili çalışmalarla örtüşmektedir (Ercan, 2014; Çelebi ve diğ., 2019; Türkben, 2018; Maden, 2020). Ankara, Çanakkale Onsekiz Mart ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitelerinde 8 ve üzeri sayıda, bunların dışındaki 30 üniversitede ise 1 ile 5 arasında tezin tamamlandığı anlaşılmaktadır. Bu sonuç, Türkçe öğretimi lisansüstü programları bakımından genel itibarıyla eski ve köklü bir geçmişe sahip olan yükseköğretim kurumlarında konunun tezlerde daha fazla tercih edildiğini göstermektedir. Ancak yeni kurulmuş bazı üniversitelerde de lisansüstü düzeyde YDOT ders kitaplarının araştırılmasına dair bir eğilimin oluştuğu da ulaşılan sonuçlardandır.

Veri kaynağındaki tezlerin daha çok kültürel unsurlar ve kültür aktarımı ($f=24$) konusunu ele aldığı, daha sonra söz varlığı unsurları ($f=20$), metin ($f=19$) ve dil bilgisi ($f=17$) konularının geldiği belirlenmiştir. Büyükkiz (2014), Çevirme ve Koçak (2018) ile Çelebi ve arkadaşlarının (2019) yabancılara Türkçe öğretimi araştırmalarına yönelik çalışmalarında da dil bilgisi ve ders kitaplarının en çok işlenen konular olduğu tespit edilmiştir. Türkben'in (2018) yabancı dil olarak Türkçe öğretimiyle ilgili tezleri değerlendirdiği araştırmasında en fazla ders kitaplarının konu olarak tercih edildiği; ders kitaplarıyla ilgili tezlerde de kültür aktarımının incelendiği şeklinde benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Küçük ve Kaya (2018)'nin çalışması da kültür aktarımının YDOT öğretimi tezlerine çok fazla konu olduğunu göstermiştir. Söz varlığı unsurlarının tespiti ile birlikte sözcük öğretimi açısından YDOT ders kitaplarını inceleyen tezlerin ($f=16$) de önemli sayıda olduğu görülmüştür. Söz varlığı unsurlarının tespitinin YDOT öğretimi tezlerinde üzerinde durulan bir konu olduğu Maden'in (2020) araştırmasında da ortaya konulmuştur. Bunları takiben ders kitaplarındaki metinlerin ve metin önerilerinin tezlere konu olduğu görülmüştür. Ayrıca kitapların biçim ve içerik, görsel özelliklerinin, yaklaşım, kuram, stratejilere ve AB Ortak Başvuru Metni'ne uygunluğunun, yabancı dil kitapları ile karşılaştırılmasının, yöntem denemelerinin, değerler eğitimi ve etkinlik özelliklerinin birden fazla tezde araştırıldığı ulaşılan sonuçlardandır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik tezlerin çoğunluğunun nitel araştırma desenlerini kullandığı tespit edilmiştir. Veri kaynağındaki erişim izni olan 23 tezde yöntem bilgisinin yer almadığı; diğer tezlerin 114'ünün nitel, 5'inin nicel ve 7'sinin karma yöntemle desenlendiği ayrıca 2 çalışmada alan araştırması şeklinde yöntem izlendiği görülmüştür. Ercan (2014), Türkben (2018) ve Çelebi ve arkadaşlarının (2019) konuyla ilgili araştırmasında da yabancı dil olarak Türkçe öğretimiyle ilgili tezlerin çoğunun nitel yöntemi kullanıldığı belirlenmiştir. YDOT öğretimi makalelerini inceleyen Biçer (2017) ile Çevirme ve Koçak'ın (2018) araştırmasında da nitel yöntemin daha çok tercih edildiğinin tespiti bu sonuçlarla örtüşmektedir. Yine Ercan (2014) çalışmasında da yöntemi belirtilmeyen lisansüstü tezlere rastlanmıştır. Veri kaynağındaki nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilen tezlerde en fazla doküman incelemesi ($f=95$) daha sonra durum çalışmasının ($f=10$) ve fenomenoloji/olgubilimin ($f=6$) tercih edildiği ortaya konulmuştur. Nicel araştırma desenlerinden ise deneysel ($f=3$) ve tarama ($f=2$) tercih edilmiştir. Bu sonuç, YDOT ders kitaplarına yönelik tezlerde farklı açılardan kitapların var olan durumunun betimlenmesine çalışıldığını, bu eğilime uygun olarak da doküman incelemesi, olgubilim, durum çalışması ve tarama modellerinden yararlandığını göstermektedir.

Veri kaynağındaki tezlerde, en fazla A1 düzeyi ($f=103$) ve A2 düzeyi ($f=101$) yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarının örnekleme yer aldığı tespit edilmiştir. Daha sonra B1, B2 ve C1 düzeyi Türkçe ders kitaplarının tezlerde tercih edildiği görülmüştür. Buna karşın YDOT ders kitaplarıyla ilgili tezlerde en az C2 düzeyi ders kitapları incelenmiştir. Ercan'ın (2014) YDOT

öğretimine yönelik tezleri analiz ettiği çalışmasında da incelenen ders kitapları tespit edilmiştir. Ercan'ın çalışmasının bulgularına göre tezlerde en çok incelenen ders kitabı *Yeni Hitit 1 Yabancılar İçin Türkçe*'dir. Bu öğretim setinin A1 ve A2 düzeyine denk gelmesi de araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. YDOT ders kitaplarını inceleyen tezlerde genellikle birden fazla düzeye yönelik ders kitabının örnekleme birlikte yer alması önemli sonuçlardandır. Bu sonuç, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarından daha çok temel ve orta düzeye, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'na (TYDOÖP, 2020) göre ise ilkökul ve ortaokul düzeyine denk gelen materyallerin araştırıldığına işaret etmektedir. B1, B2 ve C1 düzeyi Türkçe ders kitaplarının da tezlerde incelenmesi ortaokuldaki dil öğrenimi ile ortaöğretim arasındaki ilişkinin dikkate alındığı, lise düzeyine denk gelecek ders kitaplarının da özelliklerinin tespitine çalışıldığı şeklinde açıklanabilir.

Araştırma sonucunda; yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik 139'u yüksek lisans, 16'sı doktora olmak üzere 155 tezin 37 farklı üniversitede hazırlandığı tespit edilmiştir. Konuyla ilgili ilk tezin 1995 yılında İstanbul Üniversitesi'nde ve en fazla tezin yine aynı üniversitede tamamlandığı, daha sonra Hacettepe, Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve Gazi Üniversitelerinin geldiği belirlenmiştir. Bununla birlikte, YDOT ders kitaplarıyla ilgili en fazla tez çalışması 2019 yılında gerçekleştirilmiştir ve 2015 yılından sonra bir artış eğilimi gözlenmiştir. Yine incelenen tezlerde daha çok kültür aktarımı konusunun işlendiği, bunu takiben söz varlığını zenginleştirme, metin ve dil bilgisinin tezlere konu olduğu görülmüştür. YDOT ders kitaplarına yönelik tezlerin çoğunluğunun nitel araştırma desenlerini kullandığı ve en çok doküman incelemesinin tercih edildiği; ayrıca bu tezlerde A1 ve A2 düzeyi ders kitaplarının örnekleme daha fazla yer aldığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırma sonuçlarından yola çıkarak aşağıdaki öneriler sunulabilir:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik tezlerin daha çok yüksek lisans düzeyinde hazırlandığı görülmektedir. Doktora düzeyinde ise sınırlı çalışmaya konu olmuştur. Bu nedenle doktora düzeyinde de YDOT ders kitapları incelenmelidir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına yönelik tezlerin çoğunluğu kuruluşu bakımından eski üniversitelerde tamamlanmıştır. Yeni üniversitelerde bu konunun lisansüstü düzeyde tercih edilmesi, yaygınlığının sağlanmasına ve akademik alanyazının gelişmesine katkı sunabilir.

Kültür aktarımı, söz varlığı ve sözcük öğretimi, metinler ve dil bilgisinin YDOT ders kitaplarına yönelik tezlerde daha çok çalışılmasına karşın doğrudan dil becerilerini geliştirme, program ve kuramlara uygunluk, ölçme-değerlendirme, metinsellik, yazım ve anlatım bozuklukları gibi konular az sayıda teze konu olmuştur. Bu tür konuların lisansüstü tezlerde daha fazla araştırılması gerekmektedir.

Durum çalışması, eylem araştırması ve deneysel desende daha çok tez çalışması yapılarak YDOT ders kitapları için yeni model ve tasarımların geliştirilmesine imkân verilebilir.

Kaynakça

- Akkaya, A. (2013). Türkçe derslerinde ders kitabı dışında görsel öge kullanmaya ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(9), 471-479.
- Aydın, B. (2013). Öğretim gereçlerinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi: ders kitabı. (Ed. H. F. Odabaşı). *İngilizce öğretmenliğinde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı-II* (2. Baskı) içinde (ss. 25-38). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Babayigit, Ö. (2019). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde öğretim materyali kullanma amaçlarının ve durumlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 42-59.

- Başaran, M. (2003). *İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda öğretmenlerin Türkçe derslerinde öğretim materyalleri kullanma durumları*. Yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Başkan, A. ve Ustabulut, M.Y. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde anlama becerileri (dinleme ve okuma). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 21, 39-55. DOI: 10.29000/rumelide.835294
- Biçer, N. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yayınlanan makaleler üzerine bir analiz çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 237-245.
- Büyükkiz, K. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 203-213.
- Büyükköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Coşkun, H. (2014). Sınıf ve Türkçe öğretmenlerinin Türkçe derslerinde görsel işitsel materyal kullanma durumları ve bunu etkileyen faktörler. *International Journal of Language Academy*, 2 (4), 333-347.
- Council of Europe (CoE) (2001). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment* (CEFR). Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Cunningsworth, A. (1995). *Choosing your coursebook*. Oxford: Heinemann.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Çelebi, C., Ergül, E., Usta, B., ve Mutlu, M. (2019). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezler üzerine bir meta-analiz çalışması, *Temel Eğitim Dergisi*, 1(3), 39-52.
- Çevirme, H., ve Koçak, S. (2018). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde 2015-2017 yılları arasında yapılan akademik makalelerdeki eğilimler. (Ed. Ş. Gerçek). *Current Database in Education* Vol. 20 içinde (s.163-174). London: IJOPEC Publication Limited.
- Ercan, A. N. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından analizi. *7. Uluslararası Türkçenin Eğitimi Öğretimi Kurultayı*, 19-21 Haziran, Muğla.
- Erdem, İ. (2009). Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili bir kaynakça denemesi. *Turkish Studies*, 4(3), 888-937
- Erdem, M. D., Gün, M., Şengül, M. ve Özkan, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılmış bilimsel makalelerde geçen anahtar sözcüklere ilişkin bir içerik analizi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(41), 213-237.
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş*. (Çev. Ed: A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Göçer, A., Çaylı, C. ve Çavuş, S. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimiyle ilgili kaynakça denemelerine kesitsel bir katkı: 2013-2015 yılları. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi*, 1(1), 19-85.
- Halis, İ. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hasırcı, S. (2019). Yabancılara Türkçe öğretimine yönelik ders kitaplarının konuşma becerisi açısından karşılaştırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(2), 1068-1098.
- Kahriman, R., Dağtaş, A., Çapoğlu, E., ve Ateşal, Z. (2013). Yabancılara Türkçe öğretimi kaynakçası. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 80-132.

- Karababa, Z. C. (2009). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve karşılaşılan sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 42(2), 265-277.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçük, S., ve Kaya, E. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili hazırlanan tezlerde geçen anahtar kelimelere yönelik içerik analizi. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(5), 442-456.
- Maden, A. (2020). İlkokul Türkçe ders kitaplarının söz varlığını zenginleştirme açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(76), 1631-1650.
- Maden, A. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe söz varlığını zenginleştirmeye yönelik lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *The Journal of International Social Research*, 13(71), 795-806.
- Maden, S. ve Maden, A. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimde eğitim ortamları. (Ed. M.N. Kardaş), *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi* içinde s.195-236. Ankara: PegemA Yayınevi.
- Mert, O. (2002). Türkçe'nin eğitim ve öğretimi üzerine bir bibliyografya denemesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 19, 349-381.
- Özbay, M. (2003). Türkçe öğretiminde hedef-araç ilişkisinin ders kitabı örneğinde değerlendirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi (TÜBAR)*, XIII, 59-69.
- Özbay, M. (2006). *Özel öğretim yöntemleri I*. Ankara: Öncü Kitap
- Sözbilir, M. ve Kutu, H. (2008). Development and current status of science education research in Turkey. *Essays in Education, [Special Edition]*, 1-22.
- Türkben, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2464-2479.
- Türkiye Maarif Vakfı (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı*. İstanbul: Bayem Ajans.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.